

Yttrande

Datum

2023-09-04

Till

Kommunstyrelsen

Diarienummer:

MN-2023-7029

Mottagarens diarienummer

STK-2023-1352

Yttrande från Naturvårdsverket om riskbedömning i samband med masshantering och massor för anläggningsändamål

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljönämnden ser positivt på att ny vägledning gällande riskbedömning vid masshantering och användning av massor för anläggningsändamål tas fram. Miljönämnden anser dock att aktuellt dokument inte ger en klar bild över hur riskbedömningen inför återanvändning av massor, material och avfall bör gå till. Med kompletterande vägledningsdokument och fördjupningsmaterial kan vägledningen om riskbedömning bli tydligare. Kompletterande dokument och material behöver tas fram i så nära tid som möjligt för att undvika att olika bedömningar tar form inom delar av landet i väntan på komplett vägledningsmaterial.

Vidare anser miljönämnden att det saknas information gällande förekomst av POPs-ämnen (Persistent Organic Pollutants) och utfasningsämnen i massor, material och avfall och hur man bör resonera kring detta i samband med hållbar masshantering. Miljönämnden bedömer även att vägledningen bör förtydligas gällande resonemanget kring bakgrundshalter och frågan om att

tillföra ämnen som inte förekommer naturligt på platsen. Vidare saknas det en konsekvensbeskrivning, vilket förslaget bör kompletteras med.

Yttrande

Miljönämnden vill framföra följande synpunkter som bör beaktas och arbetas in i vägledningsmaterial gällande riskbedömning om masshantering och återanvändning av massor för anläggningsändamål.

Allmänt om vägledning kring riskbedömning för masshantering

Miljönämnden ser väldigt positivt på att ny vägledning inom området för masshantering och användning av massor för anläggningsändamål tas fram och särskilt inom området gällande riskbedömning.

Miljönämnden instämmer i den inledande beskrivningen gällande hållbar masshantering och att det ur ett kretslopps- och hållbarhetsperspektiv är positivt att massor som är miljö- och hälsomässigt lämpliga återanvänds på ett ändamålsenligt sätt. Att bedöma om massor är miljö- och hälsomässigt lämpliga att använda och om användningen är ändamålsenlig, kan vara svårt och tidskrävande. Vägledningsdokument som detta samt de som redan har publicerats utgör därmed en väldigt viktig del för tillsynsmyndigheter vid prövning och tillsyn. Med tydligare vägledningar, som också hänger samman och hänvisar till varandra kan tillsynsmyndigheters tillsyn och prövning förenklas. Tydligare vägledningar kan även förenkla för verksamhetsutövare.

Miljönämnden upplever att dokumentet till större delen ger en översiktlig beskrivning av den fakta, modeller och verktyg (till exempel riskbedömning och lakteter) som finns och används idag men inte beskriver hur och när de ska användas. Miljönämnden upplever även att begreppen avfall, massor och material i vissa delar av dokumentet har samma innebörd men i andra delar skiljs från varandra. Som i stycket ”Bedömning av prövningsnivå för återvinning av avfall”, som kan uppfattas beröra enbart avfall jämfört med stycket ”Bedömning av risker i verksamheter som hanterar massor”, vilket uppfattas beröra massor som även kan inkludera avfall. Detta kan ha sin förklaring i att nu gällande lagtext för återvinning av massor för

anläggningsändamål i miljöprövningsförfordningen enbart innefattar avfall. Samtidigt upplevs det som att vägledningen är framtagen utifrån de lagförslag som presenterades i ”Regeringsuppdraget om hanteringen av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål”. Miljönämnden anser att vägledningen bör förtydligas avseende detta.

Vidare anser miljönämnden att det är bra om aktuell vägledning hänvisar till de andra vägledningarna där det är relevant, exempelvis vid undersökning av massornas eller avfallets innehåll och egenskaper samt för tolkning av centrala begrepp. Det för att få ett tydligare sammanhang mellan de olika vägledningarna eftersom de nu publiceras i separata dokument och inte i en samlad skrift som i Naturvårdsverkets handbok 2010:1.

Gällande de fyra utgångspunkterna för masshantering

Gällande de fyra utgångspunkterna för masshantering anser miljönämnden att samtliga punkter är väldigt ytligt beskrivna och att utgångspunkterna kan förtydligas. Miljönämnden anser att det saknas information gällande POPs-ämnen och utfasningsämnen i massor och hur man bör resonera kring dessa i samband med hållbar återanvändning. Vidare kan vägledningen förtydligas gällande resonemanget kring bakgrundshalter och frågan om att tillföra ämnen som inte förekommer naturligt på platsen. Dokumentet bör även kunna vägleda exempelvis kring vilka uppgifter som kan användas för bakgrundshalter eller om tillsynsmyndigheten som regel ska begära in sådana uppgifter.

Under punkt två framgår att anläggningar ofta innebär ett ianspråktagande av mark som innebär att markmiljön tar mer eller mindre irreversibel skada, oavsett massornas innehåll. Miljönämnden delar den uppfattningen till viss del, exempelvis när det gäller anläggningar som parkeringsytor, men anser samtidigt att anläggningar som inte har sådan påverkan (massor för att fylla ut åkermark, gestaltning av parkmiljö) behöver tas med i vägledningen för att inte riskera en slentrianmässig bedömning om anläggningars påverkan på markmiljön och ianspråktagande av mark.

För punkt tre anser miljönämnden att mer vägledning behövs. Framför allt behövs verktyg för stöd vid bedömning av områden som innebär risk för översvämning, ras, skred och erosion, men även vid bedömning av massornas påverkan på kort och lång sikt samt konstruktionens tekniska livslängd. Ett system för var massor läggs ut saknas idag och nämnden anser att detta är något som borde utvecklas vidare, men ser samtidigt svårighet med det gällande vem som har ansvar för att spara, bevara och tillgängliggöra informationen.

Gällande punkt fyra anser miljönämnden att stycket bör förtydligas och utvecklas. Nämnden kan instämma med att tillsynsmyndigheten i möjligaste mån bör utgå från samma bedömningsgrunder oavsett om materialet eller massorna är klassade som avfall eller produkt. Men samtidigt anser nämnden att stycket kan behöva förtydligas med, förslagsvis, exempel på bedömningsgrunder och om det finns produkter som redan uppfyller någon bedömningsgrund i samband med att det har blivit en produkt. Som framgår av punkten finns det olika lagrum för avfall och produkt. Det kan därför vara bra om vägledningen ändå är tydlig med att tillsynsmyndigheten, men även verksamhetsutövare, från början behöver ha tagit ställning till om materialet är avfall eller produkt, även om riskbedömningen av de båda bör utgå från samma bedömningsgrunder.

Ordförande

Sofia Hedén

Nämndsekreterare

Douglas Truedsson